

Stichting tot Behoud van den Doornenburg

Jaarverslag 2020

Voorwoord

Wat een jaar was 2020 en wie had kunnen denken dat het zo zou lopen. Ik heb bewondering voor al onze vrijwilligers die ondanks alle onzekerheden toch betrokken blijven bij het wel en wee van ons kasteel. Met de eerste periode van de lockdown hebben wij onze reguliere rondleidingen omgevormd tot rondlopen op eigen initiatief, in tijdsloten met gastheren en gastvrouwen voor toelichting en toezicht. In de tweede helft van het jaar hebben we met behulp van een kickstart subsidie een opzet gevormd voor een audiotour. Ingesproken verhalen – stemmen van onze vrijwilligers – zullen straks gasten begeleiden bij hun rondgang door het kasteel. Dan is er een mix, die zowel voor onze bezoekers als voor onze organisatie aantrekkelijk is.

Hoewel de horeca vanwege de corona maatregelen diverse keren voor langere periode gesloten was, kon men in de zomer van het grote terras op de binnenplaats genieten van dranken en spijzen. Dat neemt niet weg dat het een bijzonder moeilijk jaar was voor beide horeca-exploitanten. Waar mogelijk hebben wij binnen onze doelstelling ruimte gegeven om het hoofd boven water te houden. Grote evenementen en de activiteiten van ons garnizoen konden helaas niet of nauwelijks doorgang vinden. Dat was zeker jammer voor ons traditionele ridderfestival in de zomer. Wel konden we de concerten in het kasteel gedeeltelijk door laten gaan, met minder publiek en andere maatregelen.

Op bestuurlijk vlak was er continuïteit met het herbenoemen van twee bestuursleden en het werven van een nieuw bestuurslid vanwege het vertrek van een van de leden. Bij onze vrijwilligers hebben enkele mensen afscheid genomen, maar hebben nieuwe mensen ons ook weer weten te vinden. Niettemin blijft er wens en noodzaak om nieuwe vrijwilligers te vinden, er is altijd wel een passende plek te vinden. De grote verbouwing van het kasteel, waarbij groot onderhoud, de realisatie van een

B&B boven de koffiekamers en het maken van een bezoekersontvangst en entree met kasteelwinkel en ruimten voor vrijwilligers, vroeg veel energie. Begin 2021 zal dat project zijn afgerond.

De gemeente Lingewaard willen we danken voor de steun van het afgelopen jaar, zowel in de plezierige contacten en het constructief meedenken, als in de financiële steun om beheer en behoud voort te kunnen zetten.

Een jaarverslag kijkt vooral terug op het afgelopen jaar. Maar vooruitkijkend naar 2021 spreek ik de hoop uit dat de maatregelen - in de loop van het jaar - wat verzacht kunnen worden en dat wij met zijn allen leuke activiteiten op het kasteel kunnen ontplooiën. In ons kasteel, met overnachten, ontvangst van bezoekers, en ook het samen zijn op onze eigen stek in de veeschuur. Ik hoop dat we elkaar weer vaak in levenden lijve kunnen ontmoeten.

Menno Tillema, voorzitter

Inleiding

De 'Stichting tot Behoud van den Doornenburg' biedt u hierbij het jaarverslag en de jaarrekening 2020 aan. Door middel van dit jaarverslag legt de Stichting verantwoording af over het gevoerde beheer in het verslagjaar. De Stichting tot Behoud van den Doornenburg is op 8 september 1936 opgericht door Dr. Jan Herman van Heek. De stichting is statutair gevestigd te Bemmelen, feitelijk gevestigd op de Kerkstraat 27, 6686 BS in Doornenburg en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41055969.

Statutaire doelstelling, bestuur en management

De stichting heeft ten doel om het kasteel Doornenburg als monument en museum met bijbehorende gebouwen en omliggende landerijen als historisch erfgoed en beschermd op grond van de Monumentenwet in stand te houden en voor bezichtiging open te stellen. Deze instandhouding draagt een permanent karakter en geschiedt zonder winstoogmerk. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door een goed beheer en onderhoud van het kasteel, bijbehorende gebouwen en omliggende landerijen, het verwerven van steun voor dit streven bij onder meer overheid en corporaties en het oprichten en in stand houden van een doelmatige organisatie.

In 2020 bestond het bestuur uit vijf leden: de heer M. Tillema als voorzitter van het bestuur, de heer H.A. van Rappard in de functie van secretaris, de heer R.O. Hooft Graafland als penningmeester, en mevrouw J.H.G den Daas als bestuurslid. In september is de heer D. Pinxt afgetreden, de heer R.J. Quarles van Ufford is hem eind 2020 als bestuurslid opgevolgd.

Als kasteelmanager is mevrouw M. Kool werkzaam voor de stichting. De financiële administratie wordt uitgevoerd door East Financial Services in Ruurloo.

Exploitatie 2020

Dat 2020 een turbulent jaar zou worden, hadden we wel voorzien: we hadden immers ingezet op groot onderhoud en de verbouwing van de Bed & Breakfast en de kasteelboerderij. Kosten die grofweg meer dan het zesvoudige zouden belopen van hetgeen we in reguliere jaren aan onderhoud uitvoeren. Ook wisten we dat deze transformatie veel zou vergen van alle betrokkenen bij het kasteel, niet in de laatste plaats van de horeca en de vrijwilligers. De "winkel" zou immers open blijven tijdens de verbouwing. Maar dat liep anders.

In dit toch al spannende begrotingsjaar werd de exploitatie hard geraakt door alle beperkende Corona maatregelen. Het kasteel was noodgedwongen gesloten in het voor onze exploitatie zo belangrijke voorjaar en een belangrijk deel van de rest van het jaar. De organisatie van grotere evenementen zoals een Riddertournooi en Lichtfestival bleek niet mogelijk en inkomsten vanuit rondleidingen, feesten en partijen vielen grotendeels weg. Ook beide horeca exploitanten hebben daardoor een heel zwaar jaar achter de rug. Het protocol om in juni weer open te kunnen was ingrijpend. Het kasteel ontwikkelde een rondleiding zonder gids waarbij we bezoekers in kleine aantallen zelf door het kasteel lieten rondlopen terwijl een suppoost van het kasteel in elke zaal op verzoek onderdelen kon toelichten. Het vergde de nodige creativiteit en flexibiliteit van onze vrijwilligers, maar in de hoogtijdagen van juni, juli en augustus, toen het kasteel weer even open was, bleek dit protocol goed te werken. Het leverde vanuit een continue doorlopende stroom van belangstellenden, een recordaantal bezoekers op. Ook het terras heeft in die paar mooie zomerweken toch nog even heel goed kunnen draaien. Het heeft een klein deel van de gederfde inkomsten goed kunnen maken.

Vanaf het moment dat de onzekerheid rondom Covid-19 toenam en duidelijk werd dat het kasteel moest sluiten, hebben we alle mogelijke maatregelen getroffen om onze kosten te drukken. Daarnaast ontvingen we financiële steun van de gemeente Lingewaard. Dit heeft er uiteindelijk voor gezorgd dat het exploitatieverlies voor het kasteel beperkt is gebleven.

Verbouwing

Het grootste deel van de verbouwing en daarmee de transformatie van het kasteel is in 2020 uitgevoerd. Ook hebben we dit jaar bijna al het groot onderhoud over de periode 2016-2022 conform het restauratieplan van de monumentenwacht afgerond (o.m. leiwerk en bruggen). Daarmee is het bedrag dat we hiervoor in de voorgaande jaren hadden gereserveerd (subsidie van de provincie Gelderland, SIM subsidie, onderhoudsbijdrage van de Stichting Alexander van Heek en eigen bijdrage van het kasteel) in 2020 volledig gebruikt. Aanvullend hebben we in 2020 een lange termijn financiering kunnen aantrekken van het Nationaal Restauratie Fonds en de Stichting Alexander van Heek waarmee we de verbouwing tot een goed einde hebben weten te brengen. De resultaten van de verbouwing zullen de basis van onze exploitatie verbreden door bezoekers de mogelijkheid te bieden om te komen overnachten op het kasteel (B&B) en tevens de kaartverkoop en kasteelwinkel te professionaliseren. Meegenomen in het plan is de wens om een eigen ruimte voor vrijwilligers te realiseren wat zorgt voor een betere scheiding van functies op het kasteel. Al met al verwachten we de hiermee gemoeide toegenomen schuldenpositie van het kasteel de aankomende jaren weer af te kunnen bouwen.

Vrijwilligersorganisatie

De activiteiten op het kasteel zouden niet mogelijk zijn zonder de enthousiaste inzet van ongeveer 90 vrijwilligers die allerlei taken op zich nemen, van rondleidingen tot tuinonderhoud, van kaartverkoop tot museumbeleid, van concerten tot festivals en re-enactment. Hieronder volgen per vrijwilligersgroep de belangrijkste activiteiten die door elk van deze groepen zijn uitgevoerd.

Cultuur

De culturele commissie bestond in 2020 uit vijf enthousiaste vrijwilligers die onder normale omstandigheden gezamenlijk zorg dragen voor de organisatie van ongeveer twaalf concerten per jaar. De commissie heeft als doel: 1) het bieden van een podium voor gekwalificeerde musici en artiesten in een bijzondere entourage; 2) het organiseren van hoogwaardige concerten en andere podiumkunsten voor een breed publiek; 3) de geschiedenis van het kasteel tot leven brengen en mensen laten genieten van hedendaagse kunst.

Ook in 2020 kon de culturele commissie zich verheugen in de steeds groeiende belangstelling voor de concerten. Via de jaarfolder 2019/2020 en andere media waren er veel aanmeldingen voor de 13 aangeboden concerten. Helaas gooide COVID 19 roet in het eten. Er hebben in de eerste maanden, voor de lock-down, nog twee uitvoeringen plaatsgevonden (op 19 januari en 9 februari). De overige concerten zijn verplaatst of afgelast. In een aangepaste zaalindeling is er uiteindelijk toch nog wel een aantal concerten uitgevoerd waarbij maximaal dertig mensen aanwezig mochten zijn (op 21 augustus, 13 september, 19 september en 11 oktober). De zaal was bij deze nazomer- en herfstconcerten geheel gevuld met het maximale aantal deelnemers. Ook de Open Monumentendag op 13 september heeft in aangepaste vorm plaatsgevonden. De waardering voor het 'Corona-proof' laten plaatsvinden van de bovenstaande evenementen bij het publiek was zeer groot.

Museale werkzaamheden

De museale commissie is in januari vol enthousiasme begonnen met haar werkzaamheden. Er werd een begin gemaakt met het uitzoeken van de bruiklenen die op het kasteel aanwezig zijn. Van lang niet alle objecten is informatiemateriaal aanwezig en dit wordt grondig uitgezocht. Daarnaast werd het archief helemaal doorgespit en waar mogelijk gereed gemaakt voor verzending naar het Gelders Archief. Dit is een tamelijk grote klus. Helaas moesten deze activiteiten (tijdelijk) worden stop gezet i.v.m. de corona maatregelen. Verder heeft de museale commissie zich gebogen over een nieuwe wisseltentoonstelling. Hiervoor waren diverse ideeën, maar ook dit project is voorlopig stopgezet om de bekende redenen. Besloten is om de huidige tentoonstelling met een jaar te verlengen.

Een ander groot project was de herinrichting van de "Floris-zolder". Een selecte groep uit de museale commissie is hier druk mee bezig geweest en dankzij de verkregen subsidie is het een prachtige tentoonstelling geworden, die gelukkig tijdens de zomermaanden, toen het kasteel weer open mocht, druk werd bezocht. Een aantal schilderijen is door een restaurateur onder handen genomen en stofvrij gemaakt. Tevens is er een nieuwe bescherming van de achterwand gemaakt en het grote schilderij van Carl Hilgers is opnieuw gespannen. Ook zijn een aantal museale objecten tijdelijk te gast bij onze "huis-restaurateur." We hopen dat deze in het tweede kwartaal van 2021 weer terug zullen zijn, zodat ze weer een mooie plaats in het kasteel kunnen krijgen.

Gidsen- en ontvangstgroepen

De gidsengroep, bestaande uit 19 personen, en de groep van kassamedewerkers, bestaande uit 6 personen, begonnen het jaar 2020 vol energie en prachtige plannen. Door COVID-19 moesten deze plannen echter drastisch worden aangepast. Twee van de trouwe gidsen hebben na de sluiting van het kasteel op 14 maart besloten te stoppen aangezien zij boven de 70 jaar waren en daarmee in de

risicogroep vielen. Van hen is inmiddels afscheid genomen. Deze twee gidsen waren al heel lang gids op het kasteel en zij hebben vooral de leerlingen van de basisschool rondgeleid.

Op 1 juni 2020 (2e Pinksterdag) kon het kasteel gelukkig weer open. De gidsen hebben aangepaste routes bedacht, teksten op papier gezet, een reserveringssysteem opgezet, tijdsloten gemaakt, hygiënemaatregelen getroffen voor vrijwilligers en bezoekers en overleggen met de kassaleverancier en Global Tickets gevoerd om zodoende de bezoeker weer welkom te kunnen heten en het voor de vrijwilligers zo veilig mogelijk te maken. Tot dan toe waren de gidsen gewend om groepen mensen o.l.v. een gids door het kasteel rond te leiden. Het was even wennen dat bezoekers in de nieuwe situatie zich zelfstandig door het kasteel bewogen. De gidsen kregen nu een andere 'rol', namelijk die van gastheer en gastvrouw. Gaandeweg ontwikkelde zich een nieuw fenomeen: de vertellende gastheer/gastvrouw en daar waren niet alleen de bezoekers blij mee, maar ook de vrijwilligers.

Dankzij de inzet van de vrijwilligers van de gidsengroep, de kassagroep, kasteelmanager Maaike en een aantal bestuursleden hebben we er samen voor kunnen zorgen dat het kasteel in de weekenden van de zomermaanden open kon zijn. Vanaf week 30 kon ook nog de woensdag opengesteld worden. De vrijwilligers waren enigszins overrompeld door het enorme aantal bezoekers dat het kasteel kwam bezoeken toen het weer even open mocht. Ook een aantal scholen is op bezoek geweest (één school zelfs met meer dan 300 leerlingen). We hebben een enquête uitgezet onder de bezoekers met vragen over veiligheid en kwaliteit en over hun ervaring met het zelfstandig rondlopen door het kasteel. De over het algemeen positieve uitkomsten zijn breed gedeeld.

De kinderspeurtocht in de herfstvakantie, georganiseerd door enkele leden van de gidsengroep, was een geslaagd evenement. Met de inzet van de gidsen en kassagroep konden 679 bezoekers worden ontvangen in 6 dagen tijd. Vanaf 1 november 2020, toen de coronamaatregelen opnieuw werden verscherpt, hebben we besloten het kasteel te sluiten voor het publiek. Er was nog een Kerstrandleiding ontwikkeld voor families met kinderen, maar ook deze moest worden afgezegd.

Het garnizoen

Deze vrijwilligersgroep bestaat uit 3 vaste divisies (artillerie, infanterie en cavalerie), ieder met een eigen aanspreekpunt. Zij regelen samen met de twee hoofdcoördinatoren de trainingen. Ook is er een begin gemaakt met een nieuw reglement om meer uniformiteit te creëren binnen de groep. Het garnizoen is een dynamische groep van ongeveer 40 personen met een vaste kern leden die vanuit de vorige riddergroep zijn gebleven. Leden komen en gaan. Zo heeft deze groep afscheid moeten nemen van een aantal vrijwilligers, maar ook nieuwe vrijwilligers erbij gekregen. Ook in de divisies hebben de nodige veranderingen plaatsgevonden. Helaas moest halverwege 2020 afscheid worden genomen van de vaste cavalerie.

De trainingen hebben een grote positieve verandering ondergaan en zijn uitgebreider dan ooit geworden. Inmiddels zijn ze van het terrein binnen de kasteelmuren naar het veld buiten verplaatst, waar een heus middeleeuws tentenkamp kan worden opgezet. Hier kunnen bezoekers zien hoe ridders in harnassen trainen, boogschutters hun pijlen schieten, een middeleeuwse keuken bewonderen, leren over de valkerij in de middeleeuwen, of handgemaakte zaken van een ambachtsman kopen. Ook komen er steeds vaker handelaren van buitenaf in het kampement staan.

Normaliter is het garnizoen een zeer interactieve vrijwilligersgroep en kan het publiek bijvoorbeeld boogschieten en tegen een ridder vechten, maar helaas lukte dat in 2020 niet wegens de Covid-19 maatregelen. Waar eerst nog kon worden getraind op 1.5m dankzij de uitzonderingen op de corona beperkingen voor sport en cultuur, werden de teugels door de overheid steeds strakker aangetrokken tot er weinig meer mogelijk was en ook het kasteel dicht moest. Sinds september 2020 ligt het garnizoen noodgedwongen stil.

De evenementen groep.

Helaas was ook voor de evenementengroep het jaar 2020 een teleurstellend jaar. Het evenement van het jaar, "De slag om Doornenburg", dat elk jaar tijdens het eerste weekend van juli plaatsvindt, moest vanwege Corona helaas worden geannuleerd. Daarnaast hebben vele kleine evenementen ook geen doorgang kunnen vinden. De kerstmarkt, die normaliter in samenwerking met het dorp wordt georganiseerd, is ook geannuleerd wegens welbekende redenen.

Het jaarlijks terugkerende Halloween heeft gelukkig wel kunnen plaatsvinden. Dit was mogelijk omdat een corona-proof doorgang door het kasteel kon worden georganiseerd. Dit is in één week tijd in elkaar gezet en heeft ongeveer 100 bezoekers getrokken. Halloween vindt normaal rondom het kasteel en op de binnenplaats plaats, maar in 2020 was dat dus volledig in het kasteel. Daarbij waren alle toegankelijke vertrekken in de looproute voorzien van de nodige angstwekkend elementen.

PR en Communicatie

In 2020 is de PR en communicatie commissie in de eerste maanden van het jaar op social media beperkt aanwezig geweest. Sinds het vierde kwartaal van 2020 probeert de PR en communicatie commissie op regelmatige basis interessante, actuele en amusante informatie via social media te verspreiden. Zowel Facebook als Instagram worden hiervoor gebruikt. LinkedIn en Twitter zijn nog niet actief in gebruik.

De vrienden van Kasteel de Doornenburg zijn middels een brief verzocht ook dit jaar weer hun bijdrage te leveren. Deze mensen hebben een mapje ontvangen met daarin informatieve boekjes over de Doornenburg en ansichtkaarten. Ook is er een opzet gemaakt voor de Club van 100. De uitrol daarvan en de werving zal in de loop van 2021 starten. Er zijn in 2020 enkele Nieuwsbrieven aan alle vrijwilligers gezonden met daarin uiteenlopende informatie over de ontwikkelingen op de Doornenburg en binnen het bestuur en binnen de groep vrijwilligers. Ook zijn er diverse persberichten uitgebracht.

Groen onderhoud

Aangezien het groen onderhoud zich hoofdzakelijk buiten afspeelt, had deze groep relatief het minst te lijden onder de beperkingen van COVID-19. Naast het reguliere onderhoud zoals maaien, prullenbakken legen, bomen water geven en het onderhoud van de kruidentuin zijn ook de eikenbomen bij de oprit opgekroond en is de treures op het binnenplein geschoren zodat men er weer onderdoor kan lopen. Aan het begin van het seizoen zijn dode, slechte en gevaarlijke takken weggezaagd en versnipperd. Ook is de kastanjeboom aan het begin van de oprit bij het kasteel aan de Linge, gekapt. Dit omdat deze was aangetast door de kastanje bloedziekte en daardoor niet meer veilig was. Hiervoor hebben we de benodigde goedkeuring van de gemeente kunnen verkrijgen. Tevens zijn dertien oude, dode en zieke fruitbomen in de boomgaard gekapt. Ook zijn er zes bomen rondom het kasteel bijgeplant en ingeboet, drie haagbeuken en drie lindes. De heggenvlecht brigade heeft de vlechthaag aan de zijde van de Rijnstraat geknipt en onderhouden.

Er is het afgelopen jaar maar in één boom processierups geconstateerd, op dezelfde plek als vorig jaar. Die boom werd met lint afgezet zodat men hier rekening mee kon houden. In overleg met de gemeente is de haag rondom het kasteel gesnoeid. Deze werd te hoog en belemmerde het zicht op het kasteel. De oude prullenbakken en de oude kapotte banken om het kasteel zijn verwijderd. De nieuwe landschappelijke banken, prullenbakken en een picknick tafel (van 4 meter) zijn op de juiste plekken geplaatst samen met de borden met gedichten erop. Tevens zijn er verplaatsbare hokken gemaakt voor onze vier geiten. Deze zijn geplaatst aan de binnenzijde van de gracht. De geiten zijn in augustus geormerkt en inmiddels actief als natuurlijke grasmaaiers. Zelfs de taaie en schijnbaar

onuitroeibare berenklaauw die op tal van plaatsen schade veroorzaakte aan muren en fundamenten, moest tegen hen het loodje leggen.

Vooruitblik 2021

Ten tijde van dit schrijven, is het kasteel noodgedwongen nog altijd gesloten, hetgeen niet alleen zijn weerslag heeft op onze exploitatieresultaten maar ook op de algehele moreel van alle betrokkenen. Veel dank zijn wij verschuldigd aan de bijzonder enthousiaste en professionele groep van alle bij het kasteel betrokken mensen: onze kasteelmanager, de vele vrijwilligers die zich geheel belangeloos inzetten voor het kasteel en de horeca exploitanten. Zij geven ons het vertrouwen dat we dit moeilijke jaar op goede manier achter ons kunnen laten.

Tegelijk zijn er ook grote stappen gemaakt in het veiligstellen van ons doel om het kasteel als historisch erfgoed in stand te houden. We kijken daarom vol goede moed uit naar de heropening van het kasteel, de vernieuwde boerderij, de Herberg en Bed & Breakfast, een vol terras, feesten en partijen, spektakel van het Garnizoen en veel vrolijkheid op en rondom het kasteel in 2021.

Het bestuur van de Stichting tot Behoud van den Doornenburg,

2 april 2021